

I кылааска Билии кунугэр аналлаах кылаас чааыа

Бытыллар кунэ: 01.09.2020 сыл.

Сыала: О5олорго быраабыннык атмосфератын тэрийии, оскуоланы кытта билибиннэри.

Соруктара: Уерэххэ мотивацияларын уонна уерэнэр бабаларын уескэтии, бодорууу уонна бэйэ бэйэни ейдеьер культураларын сайыннарыы.

Тэрилэ: Билии кунугэр аналлаах плакаттар, цветик-семицветик, 5, 3, 1, 7, 9 чыыбылалар карточкалара, икки А-4 форматтаах илиис, фломастер.

Хаамыыта:

(О5олор кылааска киирэн паарталарга олоролор, тереппуттэр ыалдыт быыытынан киирэллэр)

О5олорго кууун

Сана дьылбыт уунэр,

Оскуолабыт бугун

Биьигини куутэр.

Чугдаар ыллаа чуораан

Аылынна киэн аан!

Оскуолабыт, дорообо!

Учууталбыт, дорообо!

Уерэх суолун сабалыыр

Уерэнээччи дьоннорбун,

Кинилэр кунду тереппуттэрин

Балабан ыйын бастакы кунунэн –

Били кунунэн

Итиитик-истинник э5эрдэлиибин.

Урдуктэн урдуккэ дьулуьун,

Утуеттэн утуе5э талаьын,

Кэрэттэн-кэрэ5э эрэ тардыьын диэн тураммын

Билии кунугэр анаммыт кылаас чааьын са5алыырбытын кенуллээн.

Учуутал: Бугун эьиги оскуолага бастакы куннут. Эьиги бииргэ уерэнэр оговоргутун кытта, учууталгытын кытта билсизэ кэллигит. Бугун эьиги М.Н.Готовцев аатынан Танда орто оскуолатыгар уерэнэ кэллигит. **(Слайд 1 Школа)**

Учуутал: Оговор, того бугун эрэ оговор бары оскуолага кэллилэр? (Бала5ан ыйын 1 кунэ).

Учуутал: Бу кун туох уратылаах кунуй? (Билии кунэ, День Знаний)

Учуутал: Эьизэхэ бугун маннайгынан бастакы чуораанныт тыабаата. Бу чуораан эьизэхэ хас да сыл тыаьыа5а. **(Слайд 2 Чуораан)**

Учуутал: Оговор, эьиги бугун набаа кыраьыабайдаргыт, набаа мааныларгыт, набаа дьоллоохторгут! Бугун дьиннээх бырааьынньык! Бу кун эьизэхэ ураты кун, эьиги оскуола5а уерэнэ кэллигит. Оскуола эьизэхэ иккис дьизэгит буолуога.

Манна эьиги суруйарга, аагарга, ахсаан аагарга, задача суоттуурга уерэниэххит. Мин эьизэхэ кемелеьуегум. Мин аатым Розалия Семеновна диэн. Биьиги бары бииргэ 4 сыл уерэниэхпит.

Учуутал: Билигин бары билсизэхпит бэйэ бэйэбитин кытта. Бары улаханньык бэйэбит ааппытын ааттыбыт. Раз, два, три! Сатаммата, тугу да истибэтим. Оччого сибигинэйэн санарабыт. Раз, два, три! Эмиэ тугу да истибэтим.

-Чэ оговор, бары бииргэ ооньуурбут, ыллыырбыт, хобоон аагарбыт учугэй буолан баран биир биир санарарбыт ордук эбит дии. Киьизэхэ кини санатын истэллэрэ ордук. Ескетун биьиги бэйэ бэйэбитин истэр буоллахпытына ордук учугэй, табыгастаах эбит.

Учуутал: Мин билигин эьизэхэ кун сарданаларын тунэтиэм.

Билигин эьизэхэ биьиги кылааспыт сылаас кунун сарданалара баар. Бу сардана эьизэнэ буоларын наадаттан манна бэйэгит ааккытын суруйагыт. Уонна илдьэн ааккытын уонна фамилиягытын доргуччу этэн баран дуоскага сыьыарагыт.

Учуутал: Оттон бу биьиги олорор хоспут туох диэн ааттанарый? *(Кылаас)*

Тула еттугутун учугэйдик ейдеен керун эрэ. Кылааспыт ыраас, киэн, тупсабай. Бу кылааска эьиги 4 сылы быьа уерэнэ кэлиэххит. Онон кылаастарын ыраастык тутуохтара, малын-салын харыстыахтара диэн биьиги учууталлар уонна тереппуттэр эьиэхэ эрэнэбит. Кылааска хайдах туттан-хаптан сылдыаргытын учугэйдик ейдуургут инниттэн билигин «Сеп – сыьыа» диэн ооньууну ооньуохпут. Мин ыйытыылары биэртэлиэм, эьиги болбомтолоохтук истэн баран септеех хоруйу биэриэхтээххит: «сеп» эбэтэр «сыьыа» диэхтээххит.

- Кылааска кирдээх атах танаастаах киирэбит дуо? (*Сыьыа*)
- Илиилэрбитин штораларга соттобут дуо? (*Сыьыа*)
- Истиэнэьэ, паартаьа суруйабыт дуо? (*Сыьыа*)
- Ардах кэмигэр уларыттар атах танаьын аьалабыт дуо? (*Сеп*)
- Перемена кэмигэр охсуьар, этиьэр табыллар дуо? (*Суох*)
- Уруокка хойутаан кэлэбит дуо? (*Суох*)
- Учугэйдик уерэнэргэ кьыаллабыт дуо? (*Сеп*)

Учуутал: Маладьыастар, эьиги бары ыйытыыларга септеех хоруйдары биэрдигит.

Учуутал: Эьиги уже элбэьи билэьит уонна сатыыгыт. Билигин бастакы оскуолатааьы экзамены туттарыаххыт. Оччого эрэ уерэнээччи аатын ылагыт. Бары сатаан туттарыаххыт диэн эрэллээхпин.

Учуутал: Учугэйдик ейдеен эрэ, кьи баьа санаатын толорор аптаах сибэьки хас эминньэхтээх этэй? (7) Саамай сеп, сэттэ эминньэхтээх. Аата да «Цветик – семицветик» диэн. Дьэ бу сибэьки 7 эминньэьэр эьиэхэ сорудахтар бааллар. (**Оболор сибэькигэ кэлэн биирдии эминньэьи «туураллар»**)

1. Остуоруйаларга экзамен. (Слайд 3)

Учуутал: Бу ханнык остуоруйаттан ылыллыбыт тылларый: «Обонньордоох эмээхсинтэн куоппутум, куобахтан куоппутум

Эйигиттэн береттен куотар уустук буолбатах»? (*Колобок*)

- Тура сатаабыт, кьайан турбатах уонна муустан ыйышпыт:

- Муус, муус бэркин дуо?
- Муус, муус бэрдим ханна барыай, - диэбит Муус.
(*Таал Таал эмээхсин*)

2. Хөбөөнү ситэрэн этин: (Слайд 4)

«Кып-кыра

Чычып-чаап...» (П.Тобуруокап «Чычып-чаап»)

3. Ырыаны ситэри ыллаан: (Слайд 5)

«Мин быйыл, о5олоор» (Уэрэнэ барабын

Оскуола аыллар

Ол кунун куутэбин)»

4. Таабырыны таайын: (Слайд 6)

«Урбэт да5аны, ытырбат да5аны

Дьизэ5э киллэрбэт баар уьу» (Кулуус)

5. Математика экзамена. (Слайд 7)

Дуоска5а 7 уэрэнээччи тахсар, кинилэргэ сыыппаралаах карточкалар тунэтиллэллэр: 5, 3, 1, 7, 6, 2, 4 Чыыбылалар кыччаан иьэр бэрээдэктэринэн туруохтаахтар.

6. Бол5омтолоох буолууга экзамен. (Слайд 8)

Дуоска5а предметтэр ойуулар а ыйанар. О5олор харахтарын симпиттэрин кэннэ 1 предмет а ылан баран ыйытыы: Туох уларыйда?

7. Уруьуй экзамена. (Слайд 9)

Учуутал: Оголор, сир урдугэр саамай главнай уонна наадалаах туох дии саныыгыт?(Эйэ) Билигин бары лиискэ илиибитин уруьуйдуубут.

Буттэххитинэ тереппуттэрбит илиилэрбитин кырийан биэриэхтэрэ, кемелеьуехтэрэ.

Учуутал: Биьиги кылаас оголоро куруук эйэлээх буолуоххайын, кими да туора тутумуогун, еруу бары бииргэ сылдыаагыт! (Илиилэрин планетага сыьыараллар)

Физминутка «Мишка»

Топай, мишка, раз, два, три,

Хлопай, мишка, раз – два – три,

Приседай со мной братишка, Руки вверх, вперед и вниз

Влево, вправо повернись

Улыбайся и садись!

Учуутал: Маладыастар, оболоор, эьиги I кылааска киирэр экзаменнаргытын ситиьиилээхтик туттардыгыт, бугуннэттэн ыла эьиги дьиннээх уерэнээччи аатын ыла5ыт.

Учуутал: Аны билигин бастакы кылаас уерэнээччитин анда5арын биэриэххит уонна бу анда5ары 4 сылы быьа кэьиэ суохтааххыт.

Бастакы кылаас уерэнээччитин анда5ара:

- Кун аайы уерэнэрбитигэр хойутаабакка кэлиэхпит (Анда5айабыт)
- Уруокка бол5омтолоохтук уонна мэниктээбэккэ олорон уерэниэхпит (Анда5айабыт)
- Ейдеех уонна уерэхтээх буолар инниттэн аа5а уонна суруйа уерэниэхпит (Анда5айабыт)
- Учебниктарбытын, тэтэрээттербитин еруу ыраастык тутуохпут (Анда5айабыт)
- Эрэллээх, учугэй до5ор буолар инниттэн бэйэ бэйэбитигэр мэлдьитин кемелеьуехпут. (Анда5айабыт)
- Мэлдьитин чэбэрдик танна – симэнэ сылдыахпыт (Анда5айабыт)

Учуутал: Аны билигин тереппуттэрбит андагар этиэхтэрэ.

Тереппуттэргэ (10 кьиэхэ) этиилэр суруллубут илиистэрэ бэриллэр.

1. Оболорбутун сарсыарда туруоран, аьатан, таныннараран оскуола5а хойутаппакка ытыахпыт.

2. Танастара – саптарга еруу ... ыраас буоларын ирдиэхпит.

3. Кылаас, оскуола ытар тэрээьиннэригэр... мэлдьитин активнайдык кыттыахпыт.

4.Оболорбут уерэнэр кылаастарын еремуенугэр сылын аайы кемелеьуехпут .

5. Биир да тереппут муннаьаьын кетутуехпут суога.

6. Огобут уерэгэр тэбис тэннэ кемелеьуехпут, английскайыгар тиийэ.

7. Учууталлары кытта биир тылы булуохпут. (Тереппуттэр аагаллар)

Учуутал: Убаастабыллаах тереппуттэр, бу андабаргытын 4 сылы быьа умнубакка саныы сылдыяхтааххыт.

- Уерэнээччилэр андабар биэрдилэр, тереппуттэр эмиэ. Аны мин, учууталгыт, биэрэрим хаалла. Мин андабарым маннык ис хобоонноох:

Андабайабын:

Эьиги оболоргут элбэби билэллэрин курдук уерэтиэм.

Уерэнээччилэрбин буруйа суох мебуем суоба.

Барыларын биир тэнник тутуом.

Барыларын аабарга, суруйарга уерэтиэм.

Иллээх-эйэлээх буолалларын ситиьиэм.

Учуутал: Кунду оболор, убаастабыллаах тереппуттэр, ьалдыттар, барыгытыгар бугун биьиги маннайгы уроокпутугар кэлэн кыттыыны ьлбыккытыгар махтанабын. Ессе тегул барыгытыгар улахан махтал. Манан Билии кунугэр аналлаах кылааспыт чааьа тумуктэнэр. Аныгыс керсуеххэ диэри! *(Оголорго ейдебунньук магнитка туттарыы)*